

tetés-végrehajtás gos Parancsnoksá

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA TÉRHÓDÍTÁSA A BÜNTETÉS- VÉGREHAJTÁSBAN

– Azaz a fogvatartás biztonságát támogató mesterséges
intelligencia bevezetését megalapozó eszközök
és tevékenységek vizsgálata

The spread of artificial intelligence in Prison Service

*– The examination of tools and activities underpinning the
introduction of artificial intelligence in support of prison security*

A büntetés-végrehajtás sikerének kulcsa sosem egy személyben, eszközben vagy tevékenységben nyilvánul meg. Azonosan fontos a hatékony biztonság, valamint az eredményes reintegráció; szükséges hozzá az együttműködő fogvatartott és elengedhetetlen a felkészült személyi állomány. De van mégis valami, ami sokat tud tenni azért, hogy a hatékonyság, az eredményesség és felkészültség megfelelő alapot kapjon: ez pedig a technológia. Tanulmányomban igyekszem górcső alá venni azokat a fogvatartás biztonságát támogató eszközöket, amelyek technológiai háttere előrevetíti a mesterséges intelligencia bevezetését, és alkalmazhatóságának környezetét készítik elő. Bemutatom azokat a jelenleg alkalmazott rendszereket, amelyek által a hatékonyság és az automatizálás mind a biztonság, mind pedig a reintegráció területén megvalósul.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, biztonság, SMART eszközök, technológia, SAFE

The key to the successful Prison Service is never manifested in one person, device or activity. Equally important are the efficient security and the effective reintegration; it is necessary to add a cooperating inmate and a trained, prepared personnel. But there is something that can be done to get efficiency, effectiveness and preparedness right: and that is technology. In my study I try to examine those tools that support prison security and whose technological background predicts the introduction of artificial intelligence and prepares the environment for its applicability. I wish to present the currently used systems by which efficiency and automation are achieved in both prison security and reintegration as well.

Keywords: artificial intelligence, security, smart devices, technology, SAFE

Bevezető

Az elmúlt időszakban rendészeti területen is több tanulmány született a mesterséges intelligencia alkalmazhatóságával kapcsolatban. Időszzerű a téma, tekintettel arra, hogy 2020 szeptemberében elkészült Magyarország Mesterséges Intelligencia Stratégiája. Kiemelt cél tehát, hogy az elkövetkezendő években a mesterséges intelligencia alapú munkakörök és eszközök jelentősen átrajzolják azokat a munkafolyamatokat, amelyek a különböző rendészeti szervek minőségbiztosításának alapelemei is egyben. Ennek a célfolyamatnak az egyik zászlóshajója a büntetés-végrehajtás.

A magyar kormány a tavalyi évben is a büntetés-végrehajtási szervezet, azon belül kiemelten a bv. szervek statikus és dinamikus biztonsági elemeinek fejlesztéséhez, valamint azok biztonsági szintjének fokozása céljából egy jelentős fejlesztési támogatást nyújtott.¹ Ez és a korábbi támogatások lehetővé tették, hogy a magyar büntetés-végrehajtás jelentős lépéseket tegyen a digitalizáció, az arculat- és koncepcióváltás útján. Olyannyira, hogy ma már a magyar rendészeti terület egyik legjelentősebb szoftverfejlesztésének termékeit (SAFE, Navigator rendszer, KIOSZK stb.), valamint számos egységesített, automatizált és hatékony eszközt tudunk használni rendkívül eredményesen a fogvatartás biztonsága és az elítéltek reintegrációja céljából. Jelen tanulmány területi korlátok miatt csupán röviden tud górcső alá venni néhány – talán az elmúlt évek legjelentősebb biztonsági fejlesztéseinek eredményeként számontartott –, a fogvatartás biztonságát és a reintegrációs elemek biztosítását támogató – mesterséges intelligencia alapú – eszközt. De mit is takar a mesterséges intelligencia kifejezés? Ha szűken vizsgáljuk, a mesterséges intelligencia az emberi intelligencia valamely részének leképezésére alkalmas szoftver, amely képes támogatni vagy önálló módon ellátni észlelési, értelmezési, döntési és cselekvési folyamatokat. A büntetés-végrehajtásban ilyen vagy hasonló technológia és koncepció alapjául szolgáló és működtetett eszközök és rendszerek: a SAFE rendszer, a Navigator és a KIOSZK.

A mesterséges intelligencia előfutárai a büntetés-végrehajtásban

Minden modern technikai eszköznek – amelyet a büntetés-végrehajtásban alkalmazunk – az a végső célja, hogy egyszerűsítse és könnyítse, ugyanakkor hatékonyabbá tegye a mindennapi munkánkat, minimálisra csökkentve a hibázás lehetőségét és a rendkívüli események kialakulását, emellett hatékony legyen az időgazdálkodás terén is. Ez az alapvető cél érvényesül akkor is, amikor okoseszközöket, valamint alkalmazásokat

1 1063/2019. (II. 25.) Korm. határozat a büntetés-végrehajtási szervek statikus és dinamikus biztonsági elemeinek fejlesztéséről

vezetünk be a munkafolyamatokba és akkor is, amikor a mesterséges intelligencia alapú fejlesztéseket próbálgatjuk. Ezek a modern, algoritmus alapú folyamatok elsősorban a személyi állomány támogatását célozzák olyan technikai háttérrel biztosítva, amely stabil, hatékony, könnyen kezelhető, csökkenti az adminisztrációs terheket és felhasználóbarát. S hogy mennyire ilyenek ezek az eszközök, az idei év rendkívüli helyzete (COVID-19 járványhelyzet) adta többletfeladatok eredményes végrehajtása bizonyította is. De vegyük szemügyre közelebbről ezeket az okoseszközöket és hatékonyságukat.

A SAFE rendszer

A SAFE egy mobiltelefon nagyságú, chip alapú információs készülék, amely jelenleg 17 bv. szerv minden fogvatartotti elhelyezési részlegén szolgálatot teljesítő állományi tag rendelkezésére áll, és amely tartalmazza a Fogvatartotti Alapnyilvántartásban szereplő adatokat. Célja a gyors, egyszerű adatlekérés és egyeztetés. Ez alapján elmondható, hogy a SAFE nem csak egy eszköz, hanem egy saját, a bv. szervezet egyedi igényeinek kiszolgálására fejlesztett alkalmazás, adatbázis-kezelő rendszer.

A büntetés-végrehajtás kiemelt célja, hogy a 2021. év végéig valamennyi bv. szerv elhelyezési részlegén, emellett a fogvatartotti foglalkoztatás során is ezen eszköz segítségével lássák el munkatársaik az adminisztrációs feladataikat. A rendszer – 2017-ben egy pilot projekt keretein belül – először a Heves Megyei Bv. Intézetben került bevezetésre. A tapasztalatok birtokában több módosításra került sor, ami magába foglalta úgy a grafikai megjelenítést, mint az alkalmazás működésének felhasználóbaráttá tételét. A fejlesztésért felelős szervezeti elemek rendszeresen monitorozzák a használatból eredő tapasztalatokat, hatástanulmányokat készítenek, emellett a fejlesztésbe bevonják a végső felhasználókat, azaz a bv. szervek végrehajtó személyi állományát is. A SAFE rendszer kialakításának célja alapvetően az volt, hogy a munkatársak olyan eszközt kapjanak a kezükbe, amellyel mindennapi munkájuk eredményesebb lesz, ugyanakkor ez nem jelent többletfeladatot számukra. További racionalizálásokra folyamatosan kerül sor, ezáltal a munkaterhek is csökkennek, illetve az adminisztrációs fegyelem is emelkedik.

A rendszer WiFi vagy APN technológiával csatlakozik a központi szerverhez, amelyről szinkronizálja a rendelkezésre álló fogvatartotti adatokat (pl.: elhelyezés), majd ezt követően offline üzemel. Így biztosítható, hogy a részlegeken szolgálatot teljesítők nem csak az irodai munkaállomáson, hanem az épület bármely pontján tudnak adatot, információt kinyerni adott fogvatartottal kapcsolatban. E koncepció a dokumentálási folyamatok végrehajtását mobillá teszi. Amennyiben a személyi állomány tagja a szolgálati helyéhez közeledik, úgy a rendszer újabb szinkronizálást hajt végre, így szavatolva az adatok folyamatos aktualizáltságát a központi adatbázisban.

Nóvuma a rendszernek, hogy a különböző fogvatartotti mozgások regisztrációja nem manuálisan történik. A fogvatartottak részére biztosításra kerül egy NFC chippel ellátott plastikkártya, amely – a kiétkezések során történő fizetés mellett – a részlegről történő kilépéseket az eszköz és a kártya összeérintésével dokumentálja. Így valamennyi fogvatartott tartózkodási helye azonnal lekérdezhető (pl.: szabad levegőn tartózkodás, munkahelyre történő kivonulás), a létszámok minden esetben egyeznek, a személyi állomány hibázási lehetősége e tekintetben minimálisra csökken. A rendszer naplózza a mozgásokat, így a büntetés-végrehajtásnak lehetősége nyílik lokálisan vagy akár országosan különböző elemzéseket készíteni tárgykört érintően.

A SAFE kiemelt feladata, hogy a részlegen szolgáltatot teljesítők testi épségének, életének védelméhez segítséget nyújtson. Az egyes részlegek bejáratí pontjain, folyosók szintelzáró rácsain, illetve az elhelyezési zárkák, lakóhelyiségek ajtóin felszerelt NFC chipkekhez történő érintés során a rendszer megjeleníti azon fogvatartottakat, akik a bv. szervek rendjével szándékosan szembehelyezkedő magatartást tanúsítanak, ezzel a személyi állomány fel tud készülni egy esetleges támadásra. E preventív intézkedésre annak érdekében volt szükség, hogy a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény gyanújának száma csökkenthető legyen, a személyi állomány védelme érdekében.

A rendszerből kinyerhető a fogvatartottaknál tartott technikai eszközökről szóló engedélyek megléte, a gyógyszerrekről szóló tartási engedély, ugyanakkor a részükre biztosított fogvatartotti mobiltelefon sorszáma is helyben lekérhető. A végrehajtó személyi állományt a különböző fogvatartotti szállítások során megterheli azok „zárkára helyezése” a Fogvatartotti Alapnyilvántartásban, tekintettel arra, hogy azt ezidáig kizárólag az asztali munkaállomáson lehetett végrehajtani. A zárkába helyezést a SAFE rendszerrel a helyszínen, soron kívül lehet adminisztrálni az előzőekben már említett plastikkártya és a SAFE eszköz összeérintésével. A személyi állomány tagjának lehetősége van egyéni háttérinformációk, bejegyzések rögzítésére (pl.: operatív információk, szolgálattal kapcsolatos észrevételek) is.

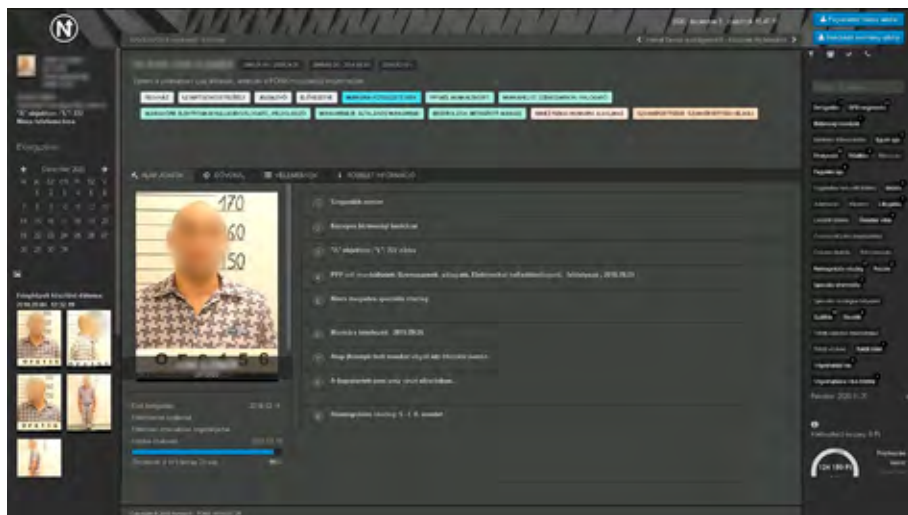
A SAFE újabb moduljának fejlesztése már folyamatban van, amely a bv. szerven kívüli bírósági, ügyészégi, valamint egészségügyi előállítások során fog segítséget nyújtani. Az elképzelés szerint az előállítási folyamat megkezdésétől (a fogvatartott zárkáról való kiemelése) a feladat utolsó mozzanatáig (a fogvatartott zárkára visszahelyezése) egy check-point rendszerű folyamatfigyelő fogja végig kísérni a tevékenységet, amelyben valamennyi eljárási mozzanatot dokumentálni kell a rendszerben (pl.: motozás, helyszínen megérkezés, ítélethirdetés megléte), anélkül nem kezdhető meg a következő feladat. A rendszer az előállítási utasítást is tárolni fogja, így a személyi állomány iratmentesen hajthatja végre feladatát, amelyből végső soron következik, hogy figyelmét maximálisan és kizárólag az őrzési feladatának végrehajtására tudja fordítani.

A Navigator rendszer

A Navigator rendszer a büntetés-végrehajtás egyik legmodernebb technológia alapú adatbázisa. Létrehozásának elsődleges célja az volt, hogy a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának főigyeleti, valamint a bv. szervek ügyeleti tevékenységét elősegítse. A rendszer kezdeti feladata annyi volt, hogy a bv. szervezet különböző adatbázisai (FANY, munkáltatás stb.) által gyűjtött adatokat egy helyen, egységesen, modern formavilágban, a lehető leghatékonyabb formában prezentálja a felhasználóknak. Ebből nőtte ki magát végül 2018-ban – számos egyedi igénynek megfelelően – a ma is használt Navigator rendszer. A rendszer nem végleges, a szervezet részéről jelentkező folyamatos fejlődési és fejlesztési igény miatt, jelenleg 5 modulból áll.

A „Jelenlévők keresése” egy olyan felület, amely valamennyi fogvatartotti adathoz hozzáférést biztosít, azonban a megjelenített információk szerkesztésére nincs lehetőség, azok csak olvashatóak. Ezzel a megoldással volt lehetséges egy rendkívül gyors adatelérést biztosítani, amely a rendkívüli események bekövetkezése során kiemelt jelzősággal bír. A felület felhasználóbarát, a megjelenített adatok áttekinthetőek, logikus rendszer alapján megtalálhatóak. Az információk egy egyszerű gombnyomással nyomtathatóak, vagy akár e-mail formájában továbbküldhetők akár a rendkívüli esemény felszámolásában érintett társszerv részére is. Fogolyszökés rendkívüli esemény felszámolása során az időfaktor kiemelt szerepet játszik, az elfogás során így minimális időbe telik például a szökevény fényképének továbbítása. E rendszer kialakítását megelőzően ezt kizárólag papíralapon lehetett végrehajtani.

1. ábra: Fogvatartotti adatlap a Navigator alkalmazásban

A „*Szállítások követése*” modul arra hivatott, hogy a kör- és célszállítások során az úton lévő fogvatartotti szállítójárműveket valós időben nyomon lehessen követni. A helymeghatározást a gépjárművekbe telepített EDR készülékek GPS jele segíti percenkénti többszörös frissítéssel. A járművek aktuális helyzete így pontosan behatárolható, tehát egy rendkívüli esemény során a pozicionálás nem jelent problémát. A szállítójárművekről lekérhető a fogvatartottak ülésrendje, amelyet előzőleg a Fogvatartotti Alapnyilvántartásban szükséges rögzíteni. Emellett a rendszeren keresztül lehetőség adódik a feladatot végrehajtókkal való kapcsolat felvételére. Amennyiben a gépjármű 10 percnél tovább egyhelyben tartózkodik, úgy a rendszer riasztással jelzi az esetleges problémát. A büntetés-végrehajtás e modul jövőbeni fejlesztése során prioritán kezeli, hogy a gépjárművekbe installált elektronikus megfigyelési eszközök által közvetített képet nyomon lehessen követni.

Az „*E-naplók*” modul magában foglalja a bv. szervek területére belépő személyek és gépjárművek nyilvántartását, az ellenőrzési naplót, az előállítások nyilvántartását, illetve a jelentésre köteles események naplóját. A modul kialakítására azért volt szükség, mert a megjelölt okmányok korábban kizárólag papíralapon álltak rendelkezésre, így elemzési tevékenység céljából utólagosan adatot kinyerni vagy összesítéseket készíteni rendkívül megterhelő feladat volt. E mellett az információk sem álltak rendelkezésre soron kívül. Jelen naplók működtetésével szinte azonnal adathalmazt lehet generálni, az időintervallum, a bv. szerv, az egyes események típusa vagy a belépő személy nevének beállításával. A szűrési lehetőségek tárháza a rögzített adatok tekintetében végtelen.

A „*24 órás adatszolgáltatás*” modul a bv. szervek ügyeleti szolgálatai által a BvOP Főügyelet részére minden nap 24:00 óráig az előre meghatározott adatokat küldendő adatrögzítési felület. A modul kidolgozása során kiemelten jelentkezett azon igény, hogy olyan egységes felület álljon a kitöltő személyek rendelkezésére, amely meggyorsítja, egyszerűsíti az adatszolgáltatási kötelelem végrehajtását. A BvOP Főügyelet egy országos táblázatot generál a rendszerből, így tudja teljesíteni továbbjelentési kötelezettségeit.

A „*COVID-19 adatszolgáltatás*” fejlesztésének igénye a koronavírus humánjárvány megjelenése okán vált relevánssá, tekintettel arra, hogy a BvOP Operatív Törzs elemző-értékelő munkájának támogatása érdekében a bv. szervek valamennyi szakterülete általi rendszeres adatszolgáltatás vált szükségessé. A modul kiemelten a védőeszközök leltárkészletével, a fertőzőtségi mutatókkal, illetve a rendelkezésre álló humán erővel, harcértékekkel kapcsolatos adatok továbbítására, valamint összegzésére szolgál. A modulból letölthető egy olyan felület, amely grafikonokkal, infografikákkal szemlélteti a vonatkozó adatokat napi bontásban.

2. ábra: „Covid-19 adatszolgáltatás” felület

Az „E-naplók” modult indokolt (és ez a projekt következő fejlesztési ciklusában prioritán előtérbe kerül) kiegészíteni egy olyan felülettel, amelynek segítségével a tiltott tárgyak előtalálásával kapcsolatos körülményeket a bv. szervek jelentésre köteles személyei nem szóban fogják jelenteni, mert ez úgy a jelentést tevőnek, mint a fogadónak leterheltséget jelent tekintettel arra, hogy egy ilyen szóbeli jelentéstétel hozzávetőlegesen 30-60 percig tart. Egy olyan speciális online platform jelenti a megoldást, ahol űrlapszerűen, valamennyi releváns és megjelenhető körülményre csak előre meghatározott válaszokat lehet majd megadni. A kialakítással emelkedni fog az információáramlás, valamint a tiltott tárgyakra vonatkozóan automatikusan generált kimutatásokat, táblázatokat lehet vezetni az elemző-értékelő tevékenység megvalósulása érdekében.

A bv. szervezetben a szolgálat ellátásához köthető okmányok, dokumentumok közül a biztonsági tiszti szolgálati napló elektronizálása már végrehajtásra került, de jelenleg egy előre programozott Excel táblázatban és azt a RobotZsaru integrált ügyviteli és ügykezelési rendszeren terjesztik fel szolgálati előljárók részére jóváhagyásra. Az egységes arculat kialakítás, valamint szoftverhasználat szempontjából előnyös lesz, hogy a Szolgálati napló is a Navigator E-napló moduljába kerül integrálásra a 2021. év végéig. A körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők szolgálati naplóinak beépítésével egyszerűsödni fog azok okmányvezetése, a visszaellenőrizhetőség biztosított lesz, valamint a SAFE rendszerrel történő kompatibilitás kialakítása után a naplóban automatikusan megjelennek az elvégzett biztonsági ellenőrzések.

A Navigator adatkezelési és adatrögzítési rendszer – elsősorban a bv. szervek ügyeleti szolgálatai részére – egy hiánypótló munkaeszköz, amelyet a 2018. évi kialakítását követően jelenleg már valamennyi szakterület alkalmaz az adatszolgáltatási kötelemények, valamint a gyors adatelérés érdekében. Jelen rendszer szavatolja az egyes adatbázisok (pl.: FANY) közötti átjárhatóságot, az információkat valamennyi fogvatartotti adatbankból migrálja. Indokolt és javasolt a jövőben a Navigator fejlesztése során számba venni egy olyan felület kidolgozását, amely a társ rendvédelmi és együttműködő szervezetek biztosít hozzáférést az adatokhoz, a vonatkozó normákban foglalt jogszabályoknak megfelelően.

A KIOSZK rendszer (Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul)

A KIOSZK – Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul olyan egyedi fejlesztésű büntetés-végrehajtási szakrendszer, melyben az adatrögzítések és lekérdezések jelentős részét fogvatartottak végzik el. A rendszer bevezetésének célja a személyi állomány adminisztratív terheinek csökkentése. A KIOSZK a pilot projekt általi tapasztalatok felhasználását követően valamennyi bv. intézetben ügyintézési pontként fog funkcionálni, melyhez egy számítógép, egy fogvatartotti kártyaleolvasó és egy speciális billentyűzet tartozik majd. A felszerelt konzol kialakításának célja, hogy a fogvatartottak közvetlenül hozzáférjenek a saját adataikhoz, irataikhoz, illetve ügyintézés tudjanak kezdeményezni a személyi állomány direkt közreműködése nélkül is.

2020 szeptemberében összesen 49 db készülék került bevezetésre a Heves megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben és a Váci Fegyház és Börtönben. A tesztjellegű használat működése kapcsán pozitívak a visszajelzések, ezen időszak felhasználási szokásai folyamatos monitorozás alatt állnak. A fogvatartotti populáció a KIOSZK készüléken keresztül a saját adatait, dokumentumait, illetve a vonatkozó normákat, szabályzatokat tudja megtekinteni akár több nyelven is. A készüléken inaktivitás idején, illetve az elhelyezési részlegek faliújságjaiban – tájékoztató jelleggel – a KIOSZK használatáról ismertető videó kerül levetítésre a fogvatartottak részére, amely nagyban elősegíti a készség szintű használat elsajátítását. A jövőben a fogvatartottak a bv. saját fejlesztésű videotelefon szolgáltatásával fognak tudni hozzátartozóikkal kapcsolatot tartani konzolon keresztül, emellett a rendszer az autentifikáció érdekében ellátásra kerül arcfelismerő alkalmazással és/vagy biometrikus rendszerrel. E projekt a BvOP terveiben jelenleg középtávú fejlesztésként szerepel.

A KIOSZK konzol felületén az alábbi funkciók érhetők el, illetve lesznek a jövőben elérhetőek:

- **Kérelemrögzítés:** A fogvatartott önállóan nyújthat be kérelmet, melynek előterjesztésében és pontos kitöltésében a rendszer segítséget nyújt (a funkció jelenleg inaktív).
- **Programra jelentkezés:** A fogvatartott önállóan jelentkezhet valamennyi reintegrációs programra és ellátásra úgy, mint könyvtárlátogatás, ünnepi istentisztelet, orvosi vizsgálat (a funkció jelenleg inaktív).
- **Saját adatok:** A fogvatartott hozzáférése biztosított azon adatokhoz, amelyekhez eddig személyes meghallgatásra volt szükség (pl.: letéti pénz adatok, az aktuálisan töltött ítélet, vagy a folyamatban lévő tárgyalások következő időpontja).
- **Elektronikus iratismertetés:** A fogvatartottaknak lehetőségük van megtekinteni, elolvasni a rájuk vonatkozó hivatalos dokumentumokat. A tesztüzem alatt a KIOSZK rendszerben kizárólag a „saját adatok és elektronikus iratismertetés” funkciók válnak hozzáférhetővé.

A fogvatartottakat a reintegrációs szakterület csoportos foglalkozás keretében oktatja a KIOSZK használatáról, emellett a zártláncú televíziós hálózaton folyamatosan látható a rendszer használatával kapcsolatos tájékoztató anyag, ez szavatolja, hogy a fogvatartottak alaposan megismerkedjenek a rendszerrel. Az ügyintézési pontokat elektronikus megfigyelési eszközzel ellátott területre szükséges telepíteni úgy, hogy az elhelyezési részlegeken szolgálatot teljesítő felügyelőket a napi feladatellátásban ne korlátozzák. A kamera biztosítja a konzol üzembiztosságát, rongálás esetén az érintett fogvatartottal szemben büntető feljelentést és kártérítési eljárást kezdeményez a bv. szerv vezetője. Az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése érdekében legalább egy eszközt olyan helyre szükséges kiépíteni, hogy azt mozgásában korlátozott fogvatartott is képes legyen rendeltetésszerűen alkalmazni. Az ügyintézési pontnál egy időben – a GDPR és az egyéb adatvédelmi szabályok betartása érdekében – csak a reintegrációs tiszt (a használat oktatása és segítségnyújtás alkalmával) és az ügyintézési pontot éppen használó fogvatartott tartózkodhat. A tényt és ennek be nem tartásával kapcsolatos szankciókat a fogvatartottak részére oktatni kell, érzékenyíteni szükséges őket annak érdekében, hogy a felhelyezett konzolok használhatósága biztosított legyen. Az ügyintézési pont területének környékét a más fogvatartott által történő betekintés megakadályozása érdekében ellátják majd a fogvatartotti mozgási útvonalakkal kompatibilis jelzéssel.

Fontos megjegyezni, hogy a rendszer a saját adatok közül a pénzügyi, a rezsim és a biztonsági kockázattal, valamint a végrehajtási és bírósági ítélettel kapcsolatos információkat a lekérdezés pillanatában érvényes és aktuális adatokkal jeleníti meg. Az előjegyzések és a munkáltatási adatok jövőbeli tervezett eseményekhez kapcsolódó adatokat tartalmaznak. Ennek megfelelően azok megváltozhatnak, például módosulhatnak vagy akár törlődhetnek is.

Pénzügyi adatok

A KIOSZK több pénzügyi adatot és információt is mutat, ezek mindig a bv. szerv nyilvántartásának aktuális állapotán alapulnak. A vásárlásra fordítható összeg az az összeg, amit az adott elszámolási időszakban a bv. intézeti boltban az érintett fogvatartott elkölthet. Ez nem a letéti számlán szereplő pénz, hanem a havi keretösszeg még fennmaradó része. A fogvatartott így tisztában van a kereteivel, ez alapján el tudja dönteni, hogy a kiétkezést igénybe veszi-e vagy sem. A vásárlást követően a fogvatartott ellenőrizheti az elköltött összeget, amely az adott elszámolási ciklusban a bv. intézeti boltban megtörtént vásárlások összértéke. További nyilvántartásként szerepel a letéti számlán rendelkezésre álló összeg lehívásának lehetősége. A szabadulásra tartalékolt összeg menüponttal a jogszabály szerint a szabadulásra kötelezően félretett pénzt mutatja a rendszer.

Rezsím, biztonsági kockázati adatok

A fogvatartottaknak lehetősége nyílik a rezsimbe helyezésük és a biztonsági kockázati besorolásuk lekérdezésére, amennyiben ezzel nincsenek tisztában. Tekintettel arra, hogy ezek a bv. intézetben számos módon befolyásolják az életüket, illetve mindennapi tevékenységüket, kiemelten fontos, hogy legyen egy felület, ahol erről informálódni tudnak. A végrehajtási fokozaton belül a tényleges végrehajtás rendje és az elérhető kedvezmények egyaránt ezekről függenek. A KIOSZK-ban mindig az aktuális rezsim és biztonsági kockázat adat látható.

Fogvatartási adatok

A KIOSZK-ba bekerült egy egyszerű áttekinthető felület a legfontosabb fogvatartási adatokról. Fontos, hogy a szabadulási dátumokat csak a jelenleg töltött ítéletből mutatja meg a KIOSZK, a még végrehajtásra váró ítéleteket pedig csak felsorolja. A jelenleg töltött ítélet pontban a képernyő közepén a szabadságvesztés időtartama jelenik meg, emellett pedig a végrehajtási fokozat. Ha van végrehajtásra váró további ítélet, ennek tényét is megjeleníti a KIOSZK. Azon fogvatartottak részére, akik a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségével rendelkeznek, megjelenítésre kerül a jelenleg töltött ítéletben a feltételes szabadság esedékességének ideje is. Ha a feltételes szabadságra bocsátás kizárt, vagy azt nem engedélyezték, ez a lapfűl nem jelenik meg. A további végrehajtásra váró ítéletekről szóló figyelmeztetés ezen az oldalon is szerepel. A kitöltött szabadulásra való keresés esetében a jelenleg töltött ítéletben a kitöltött szabadulás esedékessége látható. A további végrehajtásra váró ítéletekről szóló figyelmeztetés ezen az oldalon is szerepel. A végrehajtásra váró ítéletek alpontban megjelennek azok az ítéletek, amelyek végrehajtása még nem kezdődött meg. Ha van egy vagy több végrehajtásra váró

szabadságvesztés büntetése az érintettnek, azt ezen az oldalon listázza ki a KIOSZK. Mindegyik büntetésből megjelenik a képernyőn a tartam és a végrehajtási fokozat is.

Az előjegyzési adatok felületen az ismert előjegyzéseiket követhetik nyomon az elítéltek (pl.: bírósági előállítás). Az előjegyzések egy jobbra-balra mozgatható listán jelennek meg, ezek közül egyet kiválasztva annak részletes adatait jeleníti meg a KIOSZK.

A munkáltatási adatok menüpontban a soron következő egy hét munkáltatási eseményeit követheti nyomon az érintett, így felkészülhet a következő hét eseményeire, tervezhetővé válik a fogvatartás ideje. Amennyiben a lekérdező nincs munkába állítva, vagy a következő napokra nem jegyezték elő kivonulásra, a menüpont akkor is megjelenik és lila színű üzenetben tájékoztatja az érintettet a munkáltatási adat hiányáról.

Elektronikus iratismertetés funkció

A bv. szerv és a fogvatartottak közötti, hivatali jellegű kommunikációban a KIOSZK minden fogvatartottnak egy személyes iratgyűjtővel biztosítja a dokumentumok elérhetőségét. A főmenüben az „Elektronikus iratismertetés” lehetőségét kiválasztva egy almenübe jut a felhasználó, itt az alábbiakat látja.

Az „*olvasatlan dokumentumok*” az új, még meg nem nézett dokumentumok, és azok, amelyeket már megnyitott az érintett fogvatartott, de a fogvatartotti kártyájával még nem igazolta azok olvasását. Az „*olvasott dokumentumok*” azok a dokumentumok, amelyeknek olvasását a kártyájával már igazolta. A „*szabályzatok*” a jogokról, köteleességekről és egyéb előírt magatartási szabályokról szóló tájékoztatók. A szabályzatok minden fogvatartott számára elérhetőek, azok olvasását nem kell a fogvatartotti kártyával igazolni. Mindhárom menüponton belül egy két oszlopra tagolt képernyő jelenik meg. Ennek bal oldalán az elérhető dokumentumok nevei láthatóak, és közülük az éppen megjelenített dokumentum fehér kiemeléssel olvasható. A képernyő jobb oldalán a kiválasztott dokumentum képe jelenik meg.

A KIOSZK rendszer lehetőséget biztosít a fogvatartottak részére az önálló ügyintézés kezdeményezésére, ezzel felelősséggel ruházza fel őket, amely végső soron elősegíti a reintegrációs elvek érvényesülését. A manualitás következtében az iratbetekintés egyszerűsödik, emellett az érintett személyi állományú kör munkaterheiben is csökkentés érhető el. A BvOP kiemelt célja az egyes ügyintézési folyamatok további automatizálása, amely a hatékony munkavégzés egyik alappillére lehet a jövőben.

Skype

A koronavírus-fertőzés bv. intézetekbe történő bekerülésének és elterjedésének megelőzése érdekében – a 2020. március 27-én meghatározottak szerint – további intézkedésig felfüggesztésre kerültek a látogatófogadások, új látogatási engedélyek nem kerülhettek kiadásra. Ezzel összefüggésben valamennyi bv. szervben a fogvatartottak kapcsolattartásának megóvása, erősítése, valamint hangulatuk kontroll alatt tartása és a rendkívüli események megelőzése érdekében megteremtésre kerültek a Skype-hívások biztosításának technikai feltételei. A videóhívással megvalósuló elektronikus kapcsolattartás eljárásrendjéről szóló BvOP utasítás alapján Skype-hívás hetente legfeljebb két alkalommal, minimum 15 és maximum 60 perc közötti időtartamban engedélyezhető rezsimbe sorolástól függően.

Tekintettel arra, hogy a reintegráció sikerének egyik alapköve a fogvatartottak hozzátartozóikkal történő kapcsolattartása, valamennyi bv. szervben megteremtésre kerültek a Skype alkalmazáson keresztül végrehajtható videóhívások biztosításának technikai feltételei. Az intézkedés bevezetése óta a Skype-hívások száma folyamatosan emelkedik, ezzel együtt a biztosított percek száma is nőtt, 2020 novemberében alkalmanként átlagosan, hozzávetőlegesen 53 percen keresztül vehették igénybe a lehetőséget a fogvatartottak, a teljes fogvatartotti populáció 49%-a (8 187 fő) használta már az alkalmazást, ami a tavalyi évben látogatót fogadottak arányától is magasabb, hiszen az csupán 33% volt. Skype-hívás országosan 15 497 esetben történt, ami napi 515 db végrehajtást jelent.

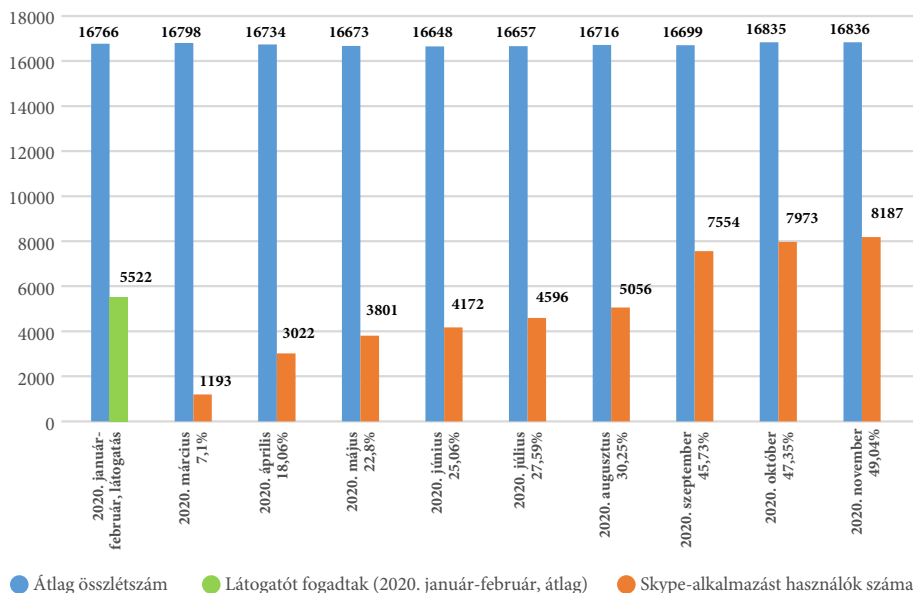
Az intézkedés bevezetése – a pandémia miatt elrendelt negatív eljárásrendekkel szemben – pozitív hatást gyakorolt a fogvatartottakra, főként azokra, akiket anyagi, távolsági vagy egészségügyi, életkori okok miatt egyébként nem, vagy csak ritkán látogattak hozzátartozóik. Ezen felül a váratlan, rendkívüli családi események esetében soron kívül biztosítható a Skype-hívás. Ez az új kapcsolattartási forma költséghatékony a hozzátartozókra nézve, a fogvatartottaknak pedig jóleső érzés otthoni környezetüket látni.

Azon fogvatartottak, akik eddig egyetlen alkalommal sem éltek a Skype-hívás lehetőségével, többségében a hozzátartozók korlátozott internet-hozzáférési lehetőségeit és alacsony technikai ismereteiket jelölték meg indokként. Ennek áthidalása érdekében kiemelt célként tűzte ki a BvOP, azon belül a Fogvatartási Ügyek Szolgálat, hogy a jövőben a kapcsolattartókat hozzásegítsék a Skype-hívás lehetőségéhez a Magyarország Kormánya által létrehozott Digitális Jólét Pontokon, ahol az ingyenes internet-hozzáférést túl a jelen lévő mentorok az alkalmazás használatát is segítenek elsajátítani. Az intézkedés bevezetése összességében megfelelően ellensúlyozza a látogatófogadás szünetelésének negatív hatásait, emellett a fogvatartottak hangulatára is jótékony hatással bír, a rendkívüli események számát csökkenti, ami egyben a fogvatartás biztonságát

fokozza. A fentiek mellett a Kommunikációs Főosztály bevonásával piktogramokkal ellátott tájékoztató anyagok készültek a használat könnyebb elsajátítása érdekében, amelyek a bv.gov.hu weboldal mellett a részlegek faliújságain is kifüggesztésre kerültek.

A BvOP folyamatosan monitorozza a videóhívással megvalósuló elektronikus kapcsolattartás eljárásrendjéről szóló BvOP utasításban, valamint az internet alapú, Skype-hívások alkalmazásának és ellenőrzésének gyakorlati végrehajtásához készült módszertani útmutatóban meghatározott feladatok bv. szervek által történő végrehajtását.

3. ábra: Fogvatartotti Skype-kapcsolattartási esetszámok 2020. március-november hónapokban

A Skype-hívás tapasztalatait tekintve az elemzések arra mutatnak rá, hogy ez a lehetőség a fogvatartottakra pozitív hatást gyakorolt, így folyamatosan nő az igénybe vevők száma. A kapcsolattartói Skype-hívásokhoz képest elenyésző mennyiségben van igény az ügyvédi Skype-hívásokra. A lényeges, halaszthatatlan ügyek a jóval egyszerűbben kivitelezhető telefonhívással is megoldhatóak, amennyiben pedig iratok áttekintésére, aláírására van szükség, az ügyvédek a személyes látogatást választják. A hívást a jelen lévő személyi állományi tag kezdeményezi, az ügyvédi igazolvány segítségével történő azonosítást követően a beszélgetést nem ellenőrzi.

A Skype-hívások lebonyolításában főként a bv. szakterületek érintettek. A Skype-rendszer úgy került kialakításra, hogy a fogvatartotti oldal két monitorral legyen ellátva, ezzel biztosítva a személyi állomány részére az ellenőrzés lehetőségét. A kontrollmonitorok útján többnyire a reintegrációs tiszt, a szociális segédelőadó ellenőrzi a hívásokat, néhány esetben ebben körlet- vagy biztonsági felügyelők is részt vesznek.

A bv. intézetek pozitívumként jelölték meg, hogy bár a bv. osztályok leterheltsége nőtt, ezzel párhuzamosan a biztonsági osztály tevékenységéből kikerülő látogatófogadásra történő előállítás és annak biztosítása miatt az ő terhük csökkent. A bv. szervek informatikai osztályainak munkatársai változóan meghatározott időközönként ellenőrzik az eszközöket. Az informatikai biztonság sérülése eddig egyetlen esetben sem merült fel.

A Skype-hívások népszerűek a fogvatartottak körében, azokról pozitív véleményyt alkotnak. Az intézkedés bevezetése összességében megfelelően ellensúlyozza a látogatófogadás szünetelésének negatív hatásait. A bv. szervek ezzel kapcsolatos terhelését a látogatófogadó helyiségekben kialakítható, több állomásos „Skype-helyiség” létrehozása csökkentheti, ahol egy időben több fogvatartott videóhívása bonyolítható le, mint a jelenleg a legtöbb bv. intézetben erre a célra használt kisebb helyiségekben.

A bv. intézetekben jelenleg 274 db Skype-végpont áll rendelkezésre a kapcsolattartás ezen, elektronikus formájának biztosítására. A BvOP megállapította, hogy a Skype-hívások száma az intézkedés bevezetése óta folyamatosan emelkedik. A legtöbb Skype-hívást a Szombathelyi Országos Bv. Intézet bonyolítja le, de korábban is a nagy létszámú bv. intézetekre volt ez jellemző, éppen a fogvatartotti létszám miatt.

A bv. szervek részére folyamatos az a szakirányítói javaslat és iránymutatás, hogy a fogvatartottak kapcsolattartásának megőrzése és erősítése érdekében törekedjenek a Skype-hívások további fejlesztésére, a vezetékes internethálózat kiépítésére, valamint Skype-hívás végrehajtására alkalmas eszközök további beszerzésére, továbbá rendszeresen vizsgálják a látogatófogadó vagy más helyiségben történő Skype-helyiség kialakításának lehetőségét annak érdekében, hogy egy időben több fogvatartott vehessen részt a kapcsolattartásban, ezáltal csökkentve az érintett személyi állomány munkaterhét is.

Befejezés

Az elmúlt időszak technikai fejlesztéseinek nyomán megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet egésze kiemelt prioritásként kezelte az innovatív technikai fejlesztések lehetőségét. E cél érdekében jelentős lépéseket tett a szervezet a technikai infrastruktúra fejlesztésére, melyek kiterjedtek a tervezés, a tesztelés és a bevezetés fázisaira is egyaránt. Az innováció által elérni kívánt prioritált cél a személyi állomány munkaterheinek csökkentése mellett, a feladatok racionalizálása.

A bevezetett technikai fejlesztések kezelése, a rendszerek alkalmazása többlet teherként nem jelentkezik a humánerőforrás szempontjából, éppen ellenkezőleg, a hatékonyság növekedése érhető el az azonos feladatok gyorsabb és egyszerűbb végrehajtása által.

A folyamatos fejlesztések lehetővé teszik a szervezet egésze számára az információáramlás rohamos gyorsulását, ugyanis kiemelt tényező a fejlesztések során az adatbázisok közötti átjárhatóság, megteremtve ezzel egy olyan adatbázist, melyből az adatkinyerési szempontok számtalan szűrési opciót biztosítanak, amely az elemző-értékelő munka kapcsán igen széles spektrumot biztosít.

A szervezet számára az eddig végrehajtott és a jövőbeni fejlesztések során a legfőbb vezérelvként a kompatibilitás megteremtése szerepel. Értekezésem konklúziójaként megállapítható annak ténye, hogy az általam ismertett fejlesztések, rendszerszintű alkalmazások stabil és megbízható alapot biztosítanak a középtávú jövőben bevezetni kívánt legmagasabb szintű innováció, a mesterséges intelligencia alkalmazásához. Amennyiben elérhetővé válik a szervezet számára ennek kialakítása, úgy lehetőség nyílik arcképfelismerésre, különböző biometrikus rendszerek ötvözésére, szívdobbanás-érzékelők bevezetésére és viselkedés analízisre.

A büntetés-végrehajtási szervezet elkötelezett az innováció és technológiai vívmányok bevezetésének irányába, annak érdekében, hogy a normákban meghatározott feladatokat és céljait a humánerőforráson, azaz az elhivatott és felkészült személyzeten túl a legkorszerűbb technikai háttérrel biztosítsa.

Felhasznált irodalom

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 1063/2019. (II. 25.) Korm. határozat a büntetés-végrehajtási szervek statikus és dinamikus biztonsági elemeinek fejlesztéséről

